

Breddat arrangörskap: STOCKHOLM

En förstudie om förutsättningar för ökad dialog och regional utveckling

*Förstudien har genomförts av Ulrika Lind enligt uppdrag från Riksteatern.
Färdigställd i mars 2013.*

Innehållsförteckning

Uppdraget	3
Riksteaterns verksamhetsplanering	5
<i>Riksteatern nationellt</i>	5
Strategi för regionalt utvecklingsarbete	5
<i>Riksteatern Stockholms län</i>	6
Nulägesreflektion från Riksteatern Stockholm	7
Medlemmars skäl för medlemskap, förväntningar och nuläge	9
Bosnisk-Hercegovinska Föreningen NERETVA (ansluten)	9
Föreningen Farhang (medlem)	9
Nacka Riksteaterförening (medlem)	10
AQUAVIVA ungdomsnät (ansluten)	11
Intercult (ansluten)	12
Reflektioner, frågeställningar och konklusion	14
<i>Regional tillhörighet</i>	14
Sakkunskap	15
Ideellt engagemang	16
Verksamhetsplanering	16
Musik och scenkonst	17
<i>Konklusion</i>	18

Uppdraget

Förstudien innebär en kartläggning av fem av Riksteatern Stockholms medlemsorganisationers/anslutna organisationers verksamhet, resurser och behov. Syftet har varit att undersöka

- hur medlemmen/ansluten förening ser på sitt medlemskap
- hur medlemmens/anslutna föreningens verksamhet är formad
- vilka behov respektive kunskapsresurser medlemmen/ansluten förening besitter
- hur Riksteatern svarar mot medlemmens/ansluten föreningens förväntningar
- hur Riksteaterns regionala funktion kan definieras
- hur medlemmen/ansluten förening uppfattar att denna kan bidra till Riksteaterns regionala utveckling

Med "Riksteaterns regionala utveckling" avses regional måluppfyllelse/verksamhetsplan/gemensam strategisk plan.

Medlemsorganisationer i Riksteatern

- har motionsrätt och har förbundit sig följa kongressens samtliga beslut
- har rätt att delta med röstberättigande ombud och observatörer på kongressen (antalet ombud beror på antalet medlemmar i föreningen)
- erlägger den medlemsavgift kongressen beslutat
- upptas (inklusive föreningens medlemmar) i Riksteaterns gemensamma medlemsregister
- ges rabatt på de flesta av Riksteaterns föreställningar
- m.m.

Det är alla riksteaterföreningar tillsammans som utgör folkrörelsen Riksteatern, och som tillsammans äger den turnerande nationalscenen Riksteatern.

Anslutna organisationer till Riksteatern

- har fortsatt egenbestämmande över sina eventuella medlemmar
- ges inte medbestämmande över Riksteaterns totala verksamhet, men får rätt att skicka observatörer med yttranderätt till Riksteaterns kongress
- ansluts vanligtvis till den lokala riksteaterföreningen vilken sedan blir ingång till att påverka Riksteatern lokalt och nationellt
- kan betrakta den lokala Riksteaterföreningen som en möjlig samarbetspart inför arrangemang
- erlägger den avgift kongressen har beslutat (500 kr/år)
- ställer sig bakom Riksteaterns ändamålsparagraf:

Riksteatern är en folkrörelse som arrangerar och främjar scenkonst och som äger en teater; en turnerande nationalscen för alla.

Riksteatern ska ge alla möjlighet att uppleva varierad och kvalitativ scenkonst, oavsett var man bor i landet, oavsett kön, ålder, utbildning, social- eller etnisk tillhörighet. Riksteatern är också öppen för nya konstnärliga uttrycksformer, nya verksamheter och nya samarbetspartners.

Riksteatern ska vara en förebild för folkrörelser och svensk scenkonst.

(Uppgifterna om villkor för medlemmar respektive anslutna organisationer är hämtade från Riksteaterns hemsida.)

Utgångspunkter för kartläggningen har varit

- de uppgifter medlemmen lämnade i samband med ansökan till Riksteatern gällande skäl för medlemskap
- vilka förväntningar medlemmen hade på Riksteatern vid ansökningstillfället
- hur medlemmens uppfattning om Riksteatern är idag

Kartläggningen ska även ta sikte på ekonomi, arrangörskap, sakkunskap och ideologi.

Målet är att se hur de olika Riksteaternivåerna kan

- stärka delaktighet och dialog mellan medlemmar/anslutna föreningar, regional Riksteaterförening samt nationell nivå så att den mångfald och stora sakkunskap som finns hos medlemsföreningarna ska kunna berika Riksteaterns samlade verksamhet
- på bästa sätt komplettera varandras verksamheter och dra nytta av varandras olika roller, expertisområden och uppdrag

Uppdraget har försetts med en arbetstid om ca 70 timmar.

Medlemmar/anslutna föreningar som har medverkat i studien är

- Bosnisk-Hercegovinska föreningen NERETVA (ansluten)
- Föreningen Farhang (medlem)
- Nacka Riksteaterförening (medlem)
- Ungdomsnät AQUAVIVA (ansluten)
- Intercult (ansluten)

Riksteaterns verksamhetsplanering

Nedan redogörs kort för Riksteaterns verksamhetsplanering i syfte att sättas i relation till frågeställningar och medverkande medlemmars uppgifter.

Riksteatern nationellt

Riksteaterns verksamhetsplan 2013 för den nationella nivån baseras på Riksteatern strategiska plan 2011–2015, regleringsbrevet från regeringen samt styrelsens prioriterade temaområden.

Enligt den strategiska planen ska Riksteaterorganisationen ”stärka utvecklingen av den regionala nivån” samt ”öka egenmakten hos medlemmar och ideellt aktiva”. Inom ramen för det senare fastslås i den strategiska planen att Riksteatern bl.a. ska ”ytterligare stärka förutsättningarna för de ideella krafterna att utveckla och ta ansvar för verksamheten” samt ”stärka och utveckla det ideella ledarskapet”.

Av verksamhetsplanen framgår att Riksteatern ska ”fortsätta att stärka de lokala föreningarna” genom ”ett varierat och kvalitativt utbud”. Vid sidan av siktet inställt mot publikmål kommer arbetet under 2013 ”i ännu större utsträckning utgå från den lokala planeringen allt eftersom fler och fler lokala verksamhetsplaneringar genomförs”. Den nationella nivån uppger i verksamhetsplanen att ”en efterfrågad och uppskattad del av verksamheten utgörs av kurser och kompetensutveckling riktade till föreningarna”.

Genom ”utlokalisering av nationell funktionalitet och uppbyggandet av ett supportcentrum” ska föreningarna få förbättrat stöd från Riksteatern nationellt. Man har även avsatt resurser till flertalet projekt som berör förbättrad verksamhetsplaneringshantering och som ”ska säkerställa att Riksteatern kan bearbeta informationen så att den kan ligga till grund för att ställa om Riksteaterns resurser för optimalt stöd av Riksteaterföreningarnas utveckling”. I samarbete med Riksteatern Skåne har utarbetats en mall för ”en mer strukturerad verksamhetsplaneringsprocess”.

Riksteaterns kommunikationsflöden ska förbättras gällande samordning och innehåll och varumärket ska stärkas. Den nationella nivån ska även se över hur scenkonstproduktionerna samspelar med föreningarnas repertoarplanering. Detta enligt verksamhetsplanen 2013.

Strategi för regionalt utvecklingsarbete

I Riksteaterns strategi 2011-2014 ”för regionalt utvecklingsarbete ur ett verksamhets- och HR-perspektiv” (2011) sammanfattas tänkt utveckling av medarbetare och organisation under rubrikerna ledarskap, kompetens och organisation. Strategin genomförs i samråd med de regionala föreningarna. Utdrag relevanta för förstudien:

”Samtliga aktiviteter utformas för att bygga samsyn mellan den regionala och den nationella nivåns chefer, förtroendevalda och tjänstemän. Samtliga tjänstemän inom Riksteaterns olika nivåer behöver utveckla sin lyhördhet inför, och ta tillvara på ledarkompetens som finns inom föreningarna.”

”Ledarskap/Kompetens 2013-14 – förtroendevalda och anställda stimulerar verkligt inflytande och medskapande från medlemmar. Alla medarbetare inom Riksteatern har goda förutsättningar att i sin ideella gärning eller som tjänsteman snabbt reagera och svara upp mot medlemmars initiativ och krav på inflytande. Medarbetare och volontärer hittar stöd och stimulans för sitt arbete i det övergripande målet om att skapa förutsättningar för delaktighet och medskapande i en innovativ folkrörelse.”

”Organisation 2013-14 - Riksteatern har förutsättningar att utveckla resultat från de regionala kulturplanerna nationellt och globalt. Uppföljningar av genomförda åtaganden och en större delaktighet i kommande kulturplaner. Riksteatern har etablerat en flexibel och stabil riksteaterorganisation med stark förankring regionalt. Riksteaterns regionala och lokala nivå har inflytande över Riksteaterns gemensamma resurser.”

En arbetsgrupp bestående av två verksamhetschefer, HR-chef samt Riksteaterns regionala samordnare är nationella representanter i det regionala utvecklingsarbetet. Riksteaterns ledningsgrupp är styrgrupp och det regionala ordförandepresidiet fungerar som referensgrupp.

Strategin ska ”utvärderas årligen och rapporteras slutgiltigt efter användningen av de särskilda investeringsmedlen 2013”. Även de långsiktiga effekterna ska så småningom utvärderas enligt strategin.

Riksteatern Stockholms län

Verksamhetsplanen för den regionala riksteaterföreningen i Stockholm bygger på en vision, några mål samt en aktivitetsplan. Visionen är ”engagerande scenkonst tillgänglig för alla i hela Stockholms län”. Enligt verksamhetsplanen spelar medlemsföreningar och anslutna organisationer ”en aktiv roll i regionens kulturpolitiska debatt och verkar för en kulturell utveckling i länet”. Föreningen beskrivs som ”en förbindelselänk mellan Riksteatern centralt och teaterföreningarna/anslutna organisationer och öppen för olika former av samarbeten i frågor av gemensamt intresse”.

Tio målsättningar framställs för perioden 2013-2015:

- att vi erhåller kontinuerligt stöd/bidrag till vår verksamhet
- att Riksteatern förlägger ett regionalt utvecklingsprojekt hos Riksteatern Stockholms län för att kunna genomföra en förstudie på temat ”5 utvecklingsmöjligheter/projektidéer för hållbarhet och framgång”
- att minst en teaterförening/arrangörsförening finns i minst 20 av länets kommuner
- att samarbetet med Södra Teatern utvecklas och att produktioner från Södra Teatern ges på turné i länet
- att tillsammans med Ideell kulturallians arrangera träffar med lokala kulturföreningar om kultursamverkansmodellen i 1/3 av Stockholms läns kommuner
- att delta i bildandet av Ideell kulturallians Stockholms län
- att alla Riksteaterföreningar och anslutna organisationer i Stockholms län närvarar med representanter på Framtidsforum
- att öka besöksantalet på hemsidan
- att delta i media med debattartiklar i aktuella ämnen
- att färdigställa rapporten breddat arrangörsskap

Målsättningarna ska enligt verksamhetsplanen uppnås bl.a. genom att

- erbjuda utbildning i sociala medier, scenkonstportalen och publikarbete
- genomföra förstudie ”5 utvecklingsmöjligheter/projektidéer för hållbarhet och framgång” samt färdigställa strategi för genomförandet tillsammans med Riksteatern nationellt
- överta projektägarskapet för Engagemangsguider
- utöka antalet arrangörsföreningar genom uppsökande verksamhet och personlig kontakt
- stå som arrangör för ett event på Södra Teatern samt möjliggöra för minst en produktion från Södra Teatern att turnera i länet
- kopiera (och ev. förbättra) konceptet för samverkansdialoger i Botkyrka, Norrtälje och Värmdö och samt sprida konceptet till flera kommuner
- bilda Ideell Kulturallians Stockholms län
- skapa en relevans och en attraktivitet kring Framtidsforum 2013 dit alla Riksteaterföreningar och anslutna organisationer i Stockholms län blir inbjudna och har möjlighet att påverka innehållet
- tillsammans med kulturchefer i olika kommuner (som deltagit i kultursamverkansträffar) skriva debattartiklar om kultursamverkansmodellen i Stockholms län
- behovsinventera inför hemsidauppdatering för förbättrad funktion
- utveckla verksamheten enligt av kongressens fastställda strategiska plan

Riksteatern Stockholm har inga anställda och en ideellt arbetande styrelse.

Antal medlemsföreningar: 17

Antal anslutna organisationer: 17

Nulägesreflektion från Riksteatern Stockholm

Föreningen konstaterar att antalet medlemsorganisationer har ökat med 22 föreningar på fyra år (inkl. både medlemmar och anslutna). Man vill att Riksteatern nationellt ska ta ansvar för att ha beslutat om att anta/ansluta dessa föreningar. Vidare vill Riksteatern Stockholms län ha en framåtsyftande dialog i frågan, men konstaterar att de samtal som har förts under flera år med den nationella nivån inte medverkat till de förändringar eller den utveckling man har önskat från föreningen.

Trots att det är 25 år sedan föreningen bildades har Stockholms läns landsting, trots upprepade ansökningar och uppvaktningar enligt uppgift från föreningen, inte beviljat något regionalt verksamhetsanslag till Riksteatern Stockholms län. Bidrag enligt ansökningar från föreningen har endast beviljats till enstaka mindre projekt.

Tidigare fanns ett regelverk som hindrade Riksteaterföreställningar i Stockholm, vilket kan vara orsak till att inget regionalt stöd heller har lobbats för i någon större utsträckning, men situationen är annorlunda nu i och med att det regelmässiga hindret är borta samt att en bred representation av föreningar har tillkommit. Riksteatern Stockholms län ser även att det faktum att samtliga regioner förutom Stockholms län nu ansluts till samverkansmodellen ger föreningen ett försämrat läge jämfört med andra regioner. Ett stort intresse för

samverkansmodellen har noterats bland lokala kulturföreningar i länet, men arbetet för att nå dithän känns enormt stort för föreningen att driva.

Ansökningar har gjorts till ungdomsstyrelsen om bidrag för projekt gällande unga arrangörer, men avslagits. Möjlighet till sådant stöd bör undersökas. Den ekonomiska situationen är inte optimal; både resurspersoner och kunskaper behövs. Idag finns liten kapacitet för att själv driva processer, och man förlitar sig på Hallunda för driftsråd.

En stor fråga är huruvida vissa organisationer ska vara riksanslutna eller anslutna till den regionala föreningen. Idag är den regionala nivån något osynlig – föreningarna tar kontakt med Hallunda när de vill ansöka om medlemskap, och därefter görs en bedömning om huruvida de ska vara regionalt eller nationellt anslutna. Eftersom många riksförbund är placerade i Stockholm riskerar den regionala riksteaterföreningen att belastas med nationellt ansvar (medlemmar är t ex De dövas riksförbund, Bygdegårdarnas riksförbund m.fl.).

Ordföranden i Riksteatern Stockholms län har ställt sin plats till förfogande, och konstaterar att det är svårt att hitta personer som vill engagera sig i föreningen. Det finns en stämning idag av att inte nå önskat resultat, att inte nå framgång, varpå personer "resignerar" hur meningsfullt föreningens syfte än må vara. Aktiviteter för att skapa opinion bland medlemsföreningar har genomförts.

Riksteatern Stockholm ser Skåne-modellen av ett resurscentrum som tilltalande.

Medlemmars skäl för medlemskap, förväntningar och nuläge

Studien omfattar fem föreningar vilka ha bidragit med muntliga och/eller skriftliga kommentarer kring frågorna

- *hur huvudverksamheten ser ut och vilken typ av aktiviteter som arrangeras*
- *hur de ser på sitt medlemskap samt tillhörighet och förhållande till Riksteatern*
- *vilka behov som finns gällande stöd från, och/eller samarbete med, Riksteatern*
- *vilken särskild kompetens som finns hos föreningen*
- *hur verksamheten förhåller sig till Stockholms län och den regionala riksteaterföreningen, samt om arrangören kan vara en del av regional utveckling*
- *hur de idag ser på de skäl för medlemsansökan till Riksteatern och de förväntningar som angavs i samband med ansökan*

Bosnisk-Hercegovinska Föreningen NERETVA (ansluten)

Skäl till ansökan om medlemskap hos Riksteatern:

Att "stärka integrationen i det svenska samhället samt presentera vår kultur och tradition".

Förväntning på medlemskapet:

Att "få möjlighet till samarbete och på så sätt nå våra mål".

Enligt föreningen finns ca 11 000 bosnier i Stockholmsregionen. Man ville komplettera de konsertarrangörer som finns genom att också arrangera teater. Repertoaren är inte uteslutande bosnisk, utan representerar även forna Jugoslavien och hela Balkan.

Det finns en nationell struktur för turné av pjäser och nätverket uppges fungera bra, men av dessa föreningar är det endast två som verkligen arrangerar, medan resten är passiva köpare utan direkt arbetskapacitet. De flesta föreställningar är gästspel, två per år, varav en med hjälp från Riksteatern.

Föreningen uppger att de arbetar hårt med marknadsföring och kvalitetsarbete, vilket gör föreställningarna utsålda. Varje föreställning utvärderas vilket ger bra kunskap. "Pappersarbetet" ses som betungande.

Föreningen Farhang (medlem)

Skäl till ansökan om medlemskap hos Riksteatern:

"Tidigare lyckade samarbeten. Riksteaterns policy och arbete passar Farhangs visioner perfekt."

Förväntning på medlemskapet:

Att "få möjlighet att utvecklas". "Föreningens visioner och nya bekantskaper inom Kultursverige".

Uppfattningen är att det i början av medlemskapet var svårt för riksteatern att förstå föreningens karaktär. Farhang ville samproducera samt förmedla större visioner och tankar. Efter flertalet diskussioner har man nu hittat en bra samarbetsform och har goda samtal med Riksteaterns internationellt inriktade producenter. Idag kan man dela på både initiativ, kostnader och intäkter samt kan använda Riksteaterns lokaler.

Arrangörskulturen går mer och mer mot att samproducera uppger föreningen, som har stöd från Stockholms stad och från Kulturrådet som grund för samproduktion. Största förarbetet görs hos Farhang förening och Riksteatern står för kvalitetssäkring.

Det regionala perspektivet är varken intressant eller viktigt uppger föreningen. Man ser inte att man passar in i Riksteatern Stockholm, att det regionala handlar mer om stöd till små scener och att Farhang arbetar i större format, med en jämförelse till t ex Selam eller Re:Orient. T ex prioriteras Göteborg, Malmö och Linköping framom det regionala. Stockholmsarrangemang görs i regel på stora scener i Stockholms innerstad, såsom Cirkus och Södra teatern. Dock visar publikstatistiken via Ticnet att besökare kommer från hela Stockholms län.

Arrangemangen riktar sig till alla, men majoriteten av besökare är från Turkiet, Afganistan, Centralasien. Riksteaterns strategi att arbeta utifrån/gentemot de största invandrargrupperna i Sverige ses som riktig; invånarna ska kunna ta del av skattefinansierad verksamhet, och det internationella arbetet ska spegla målgruppen.

Ang kunskap ser föreningen att Riksteatern får större publiktillströmning när de samproducerar med Farhang som har kontakt med målgrupper och småföreningar. Ett annat exempel på specialkompetens är hur målgruppen skiljer sig från "svensk" publik i det att barn och vuxna går tillsammans på konserter, ett mönster som ger föreningen problem i samband med ansökningar och återrapporteringar till Kulturrådet om statligt arrangörstöd; man uppfattar att det finns en "ålderfixering" hos myndigheten som ger föreningar som Farhang svårigheter.

Nacka Riksteaterförening (medlem)

Skäl till ansökan om medlemskap hos Riksteatern:

Att "arrangera Riksteaterproduktioner i Nacka/Dieselverkstaden".

Förväntning på medlemskapet:

Att "ta del av Riksteaterns utbud".

Föreningen arrangerar uteslutande produktioner ur Riksteaterns utbud, 2-3 föreställningar per säsong. Inga andra typer av arrangemang har hittills gjorts. Huvudparten av föreningsstyrelsen arbetar på Dieselverkstaden i Sickla och ser sannolikt sitt Riksteaterengagemang som en förlängning av detta genom intresset för teater, antar uppgiftslämnaren. Med arrangemangen vill man tillgängliggöra föreställningar som annars inte skulle nå Nacka- och Stockholmspubliken. En ambition finns för ett mer omfattande

arbete kring tillgänglighet till teater i kommunen, men kapaciteten hos föreningen räcker inte till idag.

Man är mycket nöjda över Riksteaterns sätt att stödja föreningarna med marknadsföringsmaterial, affischer osv. Man "vet vad man behöver göra och när", vilket gör det lätt att arrangera. Gällande just Dieselverkstaden finns en rutin för scenkonstarrangemang som andra föreningar kanske saknar. Kurser i bokföring samt momshantering önskas. Några specialkunskaper hos föreningen för Riksteatern att ta del av ser man inte att man har.

Man ser inte den regionala kopplingen som en del av föreningsarbetet. De flesta involverade personerna arbetar på heltid med scenkonst och är inte intresserade av "extra" engagemang utöver egen medlemsvärvning och kulturpolitik på lokal nivå är bilden som ges.

Verksamheten går i linje med de skäl och förväntningar som uppgavs i samband med ansökan till Riksteatern, och Dieselverkstaden kompletterar det utbud som ges av Riksteaterproduktioner genom föreställningar för barn och unga.

Angående Riksteaterutbudet har man enligt de ekonomiska förutsättningarna som föreningen har hittills lyckats hitta något som man vill presentera, men anser att utbudet ibland saknar "riktig teater". Med anledning av närheten till Stockholms stora teaterutbud kan föreningen emellanåt ifrågasätta sin funktion, men tillfällen då möjlighet ges att presentera en produktion som annars inte skulle kunna spela i länet (t ex för att rättigheterna ägs av Stadsteatern), ger förnyad drivkraft.

Medlemmar i Nacka Riksteaterförening erhåller kortet Scenpass Sverige (rabatter på de flesta av landets teatrar, teaternyheter och specialerbjudanden), vilket uppgiftslämnaren tror är orsaken till medlemskap för de flesta. Engagemang för föreningens aktiviteter har ingen annan än styrelsen visat, inte ens på årsmöten, vilket gör föreningen skör. En ordförande kan vara ganska ensam i att bära upp föreningen, något som denne antar att förekommer i flera föreningar; om ordföranden avgår riskerar föreningen att läggas ner.

AQUAVIVA ungdomsnät (ansluten)

Skäl till ansökan om medlemskap hos Riksteatern:

Att "vara med och skapa morgondagens kultur och scenkonst där ungdomar aktivt deltar och därigenom får erfarenheter som de kan ta med sig ut i samhället.

Förväntning på medlemskapet:

Att "med bakgrund i olika kulturer tillföra nya impulser och idéer till Riksteaterns verksamhet och repertoar".

Föreningen har inte varit aktiv under 2012 men är 2013 rullande igen. Med nytt avstamp önskas av föreningen information från Riksteatern om vad det innebär att vara medlem och vilka möjligheter medlemskapet kan ge.

Målgrupp är ungdomar 16-25 år (i vissa fall även yngre). Föreningen coachar ungdomar i att vara delaktiga i arrangemang av festivalen och liknande, senast i samarbete med festivalen Midsommar Latino i Tensta/Rinkeby. Inför festivalen gjordes auditions på flera ställen i Stockholms län (t ex Satteliten, Reactor, Lava, Rinkeby fritidsgård, Tuben m.fl.) i syfte att ge unga talanger möjlighet att uppträda på festivalens stora scen. I samarbete med Olle Waller (Fråga Olle, kanal 5) delade ungdomar ut kondomer i samband med festivalen. Festivalen betraktas som en förortsvariant av "Ung 08" som arrangerats i Stockholm.

Nätverket ser sig själva som "en ungdomsverksamhet utan tak och pengar". Man söker samarbeten på ett brett plan – "vi samarbetar med alla som vill samarbeta med oss" – och har en avsikt att dels finnas tillgängliga för ungdomar att lyfta sina idéer, dels visa på möjligheter inom kulturområdet. Förortsungdomar är starkast representerade i nätverket.

Man ser en naturlig tillhörighet till Riksteatern, vill växa och dela med sig av sina erfarenheter, t ex om metoder för att engagera ungdomar i ideellt arbete. Nätverket vill vara delaktigt i regional utveckling och ser lösningar framom problem: "Med gemenskap, tro, hopp och mycket kärlek lyckas vi göra det omöjliga möjligt!" Det finns en drivkraft att vara med och skapa "morgondagens kultur och scenkonst" där unga aktivt deltar och skaffar sig egna erfarenheter att sprida och tillämpa. Förmedling av kunskap till målgruppen värderas högt, och nätverket söker nya saker att lära sig och lära ut, tillika utmaningar.

Intercult (ansluten)

Skäl till ansökan om medlemskap hos Riksteatern:

Att "vara delaktiga i Riksteaterns spännande, breda verksamhet".

Förväntning på medlemskapet:

Att "vara välkomna som en intressant röst och organisation i den framtida utvecklingen".

Intercult har en representant i styrelsen för den regionala riksteaterföreningen och mycket samarbete har skett sedan Riksteatern öppnade upp för medlemskap/anslutningsform för andra organisationer än riksteaterföreningar. Riksteaterns engagemangsguide är placerad hos Intercult med tillhörande resurs. Via samarbete med Intercult kan Riksteatern öka sin delaktighet i internationella sammanhang samt stärka den internationella dimensionen i konferenser och liknande. Det finns ett starkt incitament att vara aktiva i förortskulturen.

Frågor för diskussion samt konstruktiv kritik som lyfts fram av Intercult:

SAMVERKANSMODELLEN. Intercult ser Stockholm som en komplicerad region i förhållande till samverkansmodellen för fördelning av statliga kulturmedel till regionerna. Stockholms län blir ett "mikrokosmos" att hantera.

LOKALER. Vad det gäller Riksteaterns lokaliteter finns en bild av att medlemmarna/anslutna inte har inflytande över husen – Riksteaterns användning av Hallunda-lokalerna ifrågasätts, och Södra teatern ses inte att nyttjas till fullo. Husens funktionalitet bör utvecklas och lösas, och centralt är att lokalerna måste samspela i högre utsträckning så att kanalerna mellan innerstad och förort löper. Södra teatern ska kunna visa på spets och ”excellence” i programutbudet.

UTBUD. Utbudsdiskussionen bör tidigareläggas i förhållande till nuvarande tidsplanering. Dialog med medlemmar/anslutna är väsentligt och kommersiella drag bör diskuteras.

STYRNING. Strukturella problem hos Riksteatern uppfattas, vilka lyser igenom t ex i icke märkbar tillämpning av den strategi som finns beslutad.

Många arrangörer vill idag samproducera – det ligger i tiden – men Riksteatern riskerar att bli för styrande i detta. En mer aktiv och dynamisk funktion önskas, så att Riksteatern ser sin särskilda roll som samordnare, snarare än som konkurrent.

RÅDGIVANDE FUNKTION. Efter Rikskonserters nedläggning är flera små konsertarrangörer övergivna. De ska söka stöd direkt från bidragsgivande myndigheter (vissa via riksförbund) vilket många gånger blir ”ansiktslöst och anonymt”. Det behövs en rådgivande funktion men där produktion och arrangemang fortsättningsvis är närvarande (att jämföras med Riksutställningar som blev en rådgivande organisation enbart, vilket kan ses som fjärmande då verksamheterna man representerar inte kan exemplifieras genom produktion).

Reflektioner, frågeställningar och konklusion

Materialet ovan innehåller flertalet självförklarande uppgifter i relation till syfte och mål med studien. Som ett komplement till dessa redogörs nedan för några resultat och reflektioner i syfte att komma ännu närmare målet med att stärka dialog mellan riksteaternivåer, berika Riksteaterns verksamhet genom sakkunskap samt upprätthålla ömsesidigt utbyte för förbättrade verksamheter.

Regional tillhörighet

Allra först kan konstateras att de medverkande organisationerna är av väldigt olika karaktär, samt att ingen av dem uppfattar sig ha en regional tillhörighet eller regional funktion. Några större skillnader mellan medlemmar och anslutna noteras inte gällande frågan om eventuell regional tillhörighet.

- Bosnisk-Hercegovinska föreningen NERETVA: Lyfter fram det nationella nätverket, beräknar dock den primära målgruppen i Stockholmsregionen till 11 000 personer.
- Föreningen Farhang: Anser att den regionala nivån har fokus på mindre arrangörer och förklarar att Farhang snarare prioriterar nationell samproduktion, de stora scenerna i Stockholms stad samt det nationella nätverket.
- Nacka Riksteaterförening: Ser sig endast som en lokal aktör – mer finns inte möjlighet att täcka.
- Ungdomsnät AQUAVIVA: Verkar i Stockholmsförorterna och vill vara delaktig i regional utveckling, men har idag inte någon stark Riksteateranknytning.
- Intercult: Ser Stockholms läns som svårarbetat inom kulturområdet, särskilt utan samverkansmodell, men har representation i styrelsen för Riksteatern Stockholm vilket ger ökad delaktighet.

Riksteatern Stockholms län kan inte *heller* ses ha någon stark regional förankring med tanke på att medlemmarna i stor utsträckning är små och lokala, arbetar främst i lokal-nationell kontext, eller inte har tillräckligt stark riksteateranknytning.

Ett stort problem för den regionala riksteaterföreningen i Stockholm verkar vara att **medlemsantalet/antalet anslutna växer över föreningens nuvarande kapacitet**, och att medlemmarna/anslutna organisationer i stor utsträckning representerar andra kategorier av arrangörer än de traditionella riksteaterföreningarna. Detta är inget problem i sig, men är ett faktum som skulle behöva bemötas med andra arbetssätt. Uppfattningen är att riksnivån styr placeringen av medlemmar/anslutna, dock i samråd med regional förening.

Vissa av medlemmarna är heller inte helt nöjda med utbudet, de har svårt att arbeta upp tillräckligt engagemang i föreningen, och de vill bort från "pappersarbetet". I förstudien framkommer också synpunkter gällande brister på inflytande. Detta i relation till avsaknaden av regional tillhörighet för åtminstone i förstudien medverkande föreningar, och sannolikt flera, **visar på ett behov att omvärdera den regionala föreningens funktion och reda ut vem som egentligen har ansvar för vilka delar i nödvändiga förändringar.**

Sakkunskap

Målformuleringen för denna studie handlar mycket om kunskapsförmedling, att se hur de olika Riksteaternivåerna kan samverka kring att

- *stärka delaktighet och dialog mellan medlemmar/anslutna, regional Riksteaterförening samt nationell nivå så att den mångfald och stora sakkunskap som finns hos medlemsföreningarna ska kunna berika Riksteaterns samlade verksamhet*
- *på bästa sätt komplettera varandras verksamheter och dra nytta av varandras olika roller, expertisområden och uppdrag*

Medverkande organisationer har angivit att de besitter följande kunskaper att dela med sig av till Riksteatern.

- marknadsföring och kvalitetsarbete gentemot målgruppen samt utvärdering (NERETVA)
- specialkännedom om målgrupp och publik, konsumtions- och delaktighetsmönster t ex gällande barn och unga, samt arrangemang på stora scener (Farhang)
- kontakter till ungdomar i förorterna och metoder för att engagera ungdomar i ideellt arbete (AQUAVIVA)
- specialkunskap om internationella nätverk, europeiska trender, kulturmöten/interkulturella sammanhang samt Stockholmsnätverk gällande diskussion om samt beslut i kulturfrågor (Intercult)

Nacka-föreningen har inte fört fram något gällande sakkunskap till studien, men t ex typen av arrangörskap i kulturhusmiljön på Dieselverkstaden som föreningen har erfarenhet av, engagemang i lokal kulturpolitik samt diskussioner om prioriteringar i utbudet är värt att synliggöra som en kompetens.

Den nationella nivån uppger i sin verksamhetsplan att "en efterfrågad och uppskattad del av verksamheten utgörs av kurser och kompetensutveckling riktade till föreningarna". **Finns motsvarande regionalt och temaavgränsade forum för kunskapsinhämtning från föreningarna till Riksteatern? Ger "Framtidsforum" detta utrymme?**

Den nationella verksamhetsplanen påvisar även att "utlokalisering av nationell funktionalitet och uppbyggandet av ett supportcentrum" ska ge föreningarna förbättrat stöd från Riksteatern nationellt. Kanske detta kan vara en kanal för synliggörande av kunskaper i relation till specifik produktion/aktuellt arrangemang? Här gäller det ju dock att ta hänsyn till den nästintill obefintliga regionala tillhörigheten som konstaterats.

Ideellt engagemang

Sviktande ideellt engagemang i föreningslivet ligger i tiden. Fortsatt existens till följd av detta tas upp som en risk av bl.a. Nacka riksteaterförening. Även Riksteatern Stockholms län lyfter detta som ett hot och en svårighet. Trots det är verksamhetsplaneringen för Riksteatern Stockholms län mycket omfattande, och beskrivningen av att engagerade personer "resignerar" på grund av få resultat måste sättas i relation till omfattningen av målformuleringar. Bland dessa finns även mål som direkt berör det ideella arbetet, t ex att "bilda Ideell Kulturallians Stockholms län" samt att "tillsammans med Ideell kulturallians arrangera träffar med lokala kulturföreningar om kultursamverkansmodellen i 1/3 av Stockholms läns kommuner". Detta visar på att man ändå ser en fortsättning inom den ideella strukturen och vad den betyder för människors samhällsengagemang.

Enligt Riksteaterns strategiska plan nationellt ska Riksteatern "stärka utvecklingen av den regionala nivån", "öka egenmakten hos medlemmar och ideellt aktiva" samt "ytterligare stärka förutsättningarna för de ideella krafterna att utveckla och ta ansvar för verksamheten". Man avser "stärka och utveckla det ideella ledarskapet". Även här **ett starkt fokus på det ideella engagemanget, men i vilken form ska det bemötas, och i vilket syfte?**

Frågan är om sådan omfattande regional verksamhetsplanering i form av aktiviteter är nödvändig, särskilt sett till ambitionen från nationellt håll att ställa krav på medlemsföreningarnas egen verksamhetsplanering, i samband med vilken den regionala föreningen sannolikt behövs som resurs och måste frigöra tid. **Föreslås att den regionala föreningen får hjälp att minska ner och fokusera sina insatser på det mest prioriterade.**

(Att driva frågan om Stockholm och samverkansmodellen kan ses som en angelägen fråga, men är arbetsdryg. Här måste också noteras att "modellpengarna" ska användas till "Professionell teater-, dans- och musikverksamhet", varför ett tydliggörande om hur det ideella och det professionella samspelar i Riksteaterns verksamhet måste finnas med i diskussionerna – detta är inte alltid självklart för den utomstående politikern, tjänstepersonen, beslutsfattaren eller andra kulturaktörer.)

Verksamhetsplanering

Av Riksteaterns verksamhetsplan 2013 framgår att de lokala föreningarnas verksamhetsplanering ska kunna utgöra ett underlag både regionalt och nationellt för att "styra hela Riksteaterns verksamhet". I samband med förstudien har information lämnats från Riksteatern att många lokala föreningar inte har några verksamhetsplaner. Verksamhetsplaner för medlemsföreningar har heller inte funnits att tillgå via den regionala föreningen.

Här uppstår frågeställningar till föremål för diskussion:

- Hur kan verksamhetsplanerna formas så att de faktiskt kan utgöra samlad data för den regionala och den nationella nivån, och samtidigt inte utgöra utökade krav på medlemmar/anslutna?
- Hur betraktas en sådan systematiserad kommunikationskanal genom verksamhetsplanering i relation till tidigare/nuvarande metoder för samspel mellan lokal och nationell nivå? Övergår "muntligt" till "skriftligt"?
- Vilka krav kan ställas på föreningarna i samband med verksamhetsplanering och i vilken omfattning? Hur samspelar detta med Riksteaterns ideologi att medlemmarna utgör Riksteatern? Kommer stadgeändringar eller motsvarande att behövas hos föreningarna?
- Hur samspelar en samlad form för verksamhetsplanering och kommunikation kring densamma med Riksteaterns utökade stödfunktioner (t ex utlokalisering av nationell funktionalitet samt supportcentrum, stärka de lokala föreningarna genom ett varierat och kvalitativt utbud)? Finns alternativa vägar för uppgiftsinhämtning där arbetsinsatsen kan ligga på nationell nivå?

(Noteras att en mall för detta redan har tagits fram i samarbete med Skåne men att det inte har funnits utrymme att i denna studie värdera den enligt Stockholmsförutsättningar.)

Musik och scenkonst

Efter Rikskonserters nedläggning 2011 finns **flertalet musikarrangörer utan nationellt produktionsorgan**. Vissa har tagit del av arrangörsförbundens utveckling i vilken sker en del produktion (Svensk jazz, Kammarmusikförbundet RSK etc.), och några har sökt sig till Riksteatern, såsom Farhang, men det finns också andra. Den rådgivande funktion som t ex Intercult eftersöker torde kunna inkludera även dessa arrangörer, samtidigt som en utökad kunskap inom musikområdet, och särskilt musikuttryck som scenkonst, kan skulle kunna vara berikande för Riksteatern.

Musikarrangörer med det här behovet finns över hela landet, men utanför huvudstaden finns ofta tydligare möjligheter till synlighet, hjälp och utbud via regional musikverksamhet/länsmusik och riksförbund. T ex erbjuder Länsmusiken i Stockholm i dagsläget inte något utbud specifikt för arrangörerna. Ett sådant samarbete kunde dock formas för den regionala Riksteaterföreningen. **En snabb arrangörsinventering för att se vilka kategorier av arrangörer som utgör nätverket för musik och scenkonst i Stockholms län vore lärorikt.**

Konklusion

Kan konstateras att mycket arbete återstår i syfte att stärka den regionala nivån, och att formerna för hur detta ska göras är något oklart. Stockholmsspecifika lösningar behövs och samverkan med andra "länsfunktioner" bör undersökas.

Riksteatern berikas av "starka" medlemmar och anslutna organisationer som kan bidra till en ömsesidig samtida utveckling, men skraddarsydd medlemsdialog är sannolikt ett måste för dessa (jfr t ex Farhangs resonemang om samproduktion). Delar av Resurscentrum i Skåne kan troligen appliceras på Stockholmssamarbeten, t ex långsiktighet i samproduktion, produktionsspecifika finansieringslösningar och arrangemangsplacering. Angående eventuell digital distribution kan erfarenheter från övriga landet hämtas in.

De styrdokument som har beslutats hos Riksteatern nationellt verkar i stort möta de behov som medlemmar liksom den regionala Riksteaterföreningen visar på, men tillämpningen är diffus i konkreta insatser och prioriteringar, och måste synliggöras med trovärdiga aktiviteter och resultat. Riksteaterns ideologi prövas i de förändringar av växelspel mellan lokal, regional och nationell nivå som nu sker, och krav i olika riktningar däremellan.

Förstudien påvisar ändå en funktion av en regional nivå med förstärkta resurser i Stockholm som

- kan ge både förorts- och innerstadsstockholm tillgång till en mångfald i utbud inom räckhåll
- genom produktion och arrangemang som exemplifiering, samt tillgång till nätverk, kan vara med och driva frågor kring ideellt engagemang och professionellt scenkonstutbud i Stockholmsregionen
- kan samverka med andra länsfunktioner för utbyte av erfarenheter och gemensamma frågor
- kan arbeta för återväxt inom arrangörsledet
- kan inspirera unga till delaktighet
- m.m.